

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
VIỆT NAM

HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC GIA
VIỆT NAM - NHẬT BẢN

KHOA GIÁO DỤC
TRƯỜNG ĐẠI HỌC HUẾ

NHIỀU TÁC GIẢ

KỶ YẾU

HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC GIA

**QUAN HỆ VIỆT NAM - NHẬT BẢN
TRONG THỜI ĐẠI MỚI**

NHA XUẤT BẢN ĐẠI HỌC HUẾ

GEISHA TRONG VĂN HÓA NHẬT BẢN530

TS. Nguyễn Đức Toàn

TS. Nguyễn Trần Hòa

TS. Nguyễn Văn Phương

TS. Hồ Văn Toàn

TƯƠNG ĐỒNG GIỮA PHẬT GIÁO NHẬT BẢN VÀ PHẬT GIÁO VIỆT NAM540

TS. Lê Đức Hạnh

SỨC MẠNH MỀM VĂN HÓA NHẬT BẢN THÔNG QUA CÁC BỘ PHIM
TRUYỀN HÌNH TẠI VIỆT NAM540

NCS. Ngô Thị Cẩm Liên

HVCH. Nguyễn Minh Giang

CHÍNH SÁCH PHÁT TRIỂN KINH TẾ NÔNG NGHIỆP CỦA NHẬT BẢN VÀ
KINH NGHIỆM ĐỐI VỚI VIỆT NAM550

TS. Vũ Trọng Hùng

THẨM HỌA ĐỘNG ĐẤT THỜI EDO VÀ HIỆN TƯỢNG NAMAZU-E568

TS. Yuya Okazaki

TS. Lê Thị Anh Đào

THÂM HỌA ĐỘNG ĐẤT THỜI EDO VÀ HIỆN TƯỢNG NAMAZU-E

TS. Yuya Okazaki

Tokai University Educational System School Archives Center, Japan

TS. Lê Thị Anh Đào

Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế

Tóm tắt: Nhật Bản là một trong những quốc gia hứng chịu động đất nhiều nhất trên thế giới; có thể được mệnh danh là "Cường quốc động đất". Nguyên nhân mà các trận động đất xảy ra thường xuyên ở Nhật Bản là do bề mặt trái đất được bao phủ bởi lớp đá hay còn gọi là mảng kiến tạo, đặc biệt Nhật Bản nằm ranh giới tiếp xúc của mảng Bắc Mỹ, mảng Thái Bình Dương, mảng biển Philippin và mảng Á - Âu. Bốn mảng kiến tạo thường xuyên dịch chuyển, va chạm vào nhau. Đó là nguyên nhân Nhật Bản xảy ra động đất nhiều hơn so với các quốc gia khác.

Trong thời Edo, ở Nhật Bản các tranh khắc được gọi là Kwaraban được phát hành sau khi xảy ra các thiên tai như động đất. Kwaraban là tạp chí đưa tin về tình hình thiệt hại do thiên tai bằng chữ viết và hình ảnh, có thể nói Kwaraban giống như báo và tạp chí hiện đại ngày nay. Bên cạnh Kwaraban, sau trận động đất Ansei Edo năm 1855, xuất hiện ở Edo một số lượng lớn các bản khắc gỗ với chủ đề cá da trơn được gọi là tranh thủy quái Namazu. Tranh thủy quái Namazu xuất hiện liên quan đến truyền thuyết và tín ngưỡng từ xa xưa của người dân Nhật Bản lý giải nguyên nhân của động đất.

Hiện tượng động đất, sóng thần xảy ra thời kỳ Edo và hiện nay cũng như những thích nghi, ứng phó kịp thời của người dân Nhật Bản được Việt Nam quan tâm đặc biệt. Đó là bài học kinh nghiệm cho các nước thường xuyên xảy ra động đất, thiên tai cũng như bài học cho Việt Nam trong các phương án chống thiên tai, cứu nạn cứu hộ hiện nay.

Từ khóa: Edo, động đất, tranh thủy quái

1. Nhật Bản - cường quốc động đất

Nhật Bản là một trong những quốc gia hứng chịu động đất nhiều nhất trên thế giới, có thể được mệnh danh là "Cường quốc động đất". Trong những năm gần đây, Nhật Bản đã xảy ra nhiều trận động đất gây thiệt hại về người và nhà cửa như trận động đất lớn phía Đông Nhật Bản ngày 11/3/2011 cường độ 7.3 độ richter, động đất Kumamoto ngày 14 và 16/4/2016 cường độ 7.3 độ richter, động đất phía bắc Osaka ngày 18/06/2018 với cường độ 6.1 độ richter và động đất Đông Iburi Hokkaido ngày 8/9/2018 với cường độ 6.7 độ richter. Đặc biệt, trận động đất lớn phía Đông Nhật Bản xảy ra với tâm động đất trên biển Thái Bình Dương, tâm chấn nằm ngoài khơi bờ biển Sanriku, thuộc vùng Tokoku. Thang cường độ địa chấn hiển thị mức độ động đất đã ghi nhận là 9.0 độ richter cao nhất trong lịch sử Nhật Bản. Động đất và sóng thần đã tấn công các thành phố/thị trấn các khu vực vùng Tohoku, cướp đi sinh mệnh 15.000 người và hơn 2500 người mất tích (Hình 1).